СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 61. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 16-го БЕРЕЗНЯ 1950. — No. 61. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MARCH 16, 1950. VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свобода": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

КОМУНІСТИ „ЛІКВІДУЮТЬ" СВОЇХ СОЮЗНИКІВ

Вашингтон, 14 березня. — Комуністи в Америці уживають такої самої тактики супроти своїх союзників, якої вживають Совєти при здобуванні східно-европейських країн. Вони приєднують до себе більш поміркований елементи і ведуть разом з ними спільну акцію доти, доки не осягнуть своєї цілі. Опісля комуністи „ліквідують" усіх, хто їм не потрібний. Такі інформації подав, на переслуханні комісії неамериканських діянь в палаті репрезентантів Матвій Цветіч („Кветик"), який упродовж сьоми років грав ролю провідника комуністичного руху в західній частині стейту Пенсилвенія, головно в околиці Питсбурга, хоч водночас був агентом Федерального Бюра Інвестиґацій. Як саме комуністи ліквідують своїх союзників, Цветіч не виявив. Зате він виявив багато осіб, які стояли на службі комуністів, хоч було провідниками проґресистів в партії Генрі Волеса підчас останніх виборів на президента. Передовим комуністичним агентом між проґресистами був Залмон Г. Ґарфілд, який займав навіть становище директора цеї партії в Пенсилвенії.

ГУБІЧЕВ НЕ ЙДЕ — ВІ[illegible] ТЮРМУ.

Ню Йорк. — Валентин [illegible] Губічев, засуджений на 15 років тюрми за шпигунство проти Злучених Держав у часі своєї служби при Об'єднаних Державах або на виїзд до Совєтів, зрікся права виїзду додому, а вибрав американську тюрму. Це стало відомим, коли федеральний прокуратор Ирвинґ Г. Сейпол зажадав від Губічевого адвоката Аврама Л. Померанца або негайного виїзду засудженого і зречення права апеляції від присуду, або пристосування до другої можливости. На це сказав адвокат: „Торг скінчився" — тобто, що Губічев піде в тюрму і зголосить апеляцію. Одначе адвокат не порозумівався ні з Губічевом ні з совєтською амбасадою в цій справі. Губічев перед виїздом в Америку як урядовець О.Д. був назначений як третій секретар совєтського міністерства закордонних справ у Москві. Після проголошення присуду в суді він рішився скористати з предявленої йому можливости виїхати додому.

КРИСТОФЕЛ ДІСТАВ 2—6 РОКІВ ТЮРМИ.

Вашингтон. — Гаролд Р. Кристофел, колишній провідник відділу юнії автомобілевих робітників у Милвокі, у стейті Висканзин, дістав від федерального судді 2—6 років тюрми за кривоприсягу з віднеканням комунізму в конґресовій комісії неамериканських діянь в 1947 р. Він вславився тим, що ще підчас війни за намовою комуністів почав страйк у підприємстві Аліс-Чалмер у Милвокі. Це вже другий присуд проти нього, коли перший уневажнив Верховний Суд з причини технічної помилки підчас судової розправи.

МИСС КЕНІОН ЗАПЕРЕЧУЄ, ЩО ВОНА КОМУНІСТКА.

Вашингтон. — Дороті Кеніон, яку сен. МекКарті назвав по імені як комуністку на службі Злучених Держав, заявила під присягою в сенатській комісії, що вона не має ніяких звязків з комуністами або його прихильниками.

149 ОСІБ СТАНЕ ПЕРЕД СУДОМ ЗА ПОДАТКОВИЙ ОБМАН.

Вашингтон. — Департамент справедливости оприлюднює, що до 14 березня поставлено 149 осіб в стан обвинувачення за фальшиві податкові викази з воєнних часів. Вони обманули уряд на $10,000,000. — З Ню Йорку звідомляють, що там поставлено перед суд 34 осіб з бизнесових корпорацій за затаєння приходів у висоті $2,819,081, при чому уряд не дістав належних йому $2,032,-649 податку. Обвинувачені будуть покликані перед федеральний суд, в якому проводить суддя Гаролд Р. Медина. За кожну провину, в якому обвинувачені представники ризнесу, їм грозить по 5 років тюрми і по $10,000 грошевої кари.

ДОПОМОГА ДЛЯ ШКІЛ З ФЕДЕРАЛЬНИХ ФОНДІВ ПЕРЕПАЛА.

[Вашингтон]. — Комісія освіти й праці в палаті репрезентантів відкинула 13 голосами проти 2 законопроєкт, який передбачував $300,000,000 допомоги з федеральних фондів для різних шкіл в цілому краю. Заки прийшло до остаточного вирішення цієї справи, серед конґресменів і в різних установах країни ведено дискусії над питанням, чи можуть парафіяльні школи дістати допомогу з федеральних фондів, якщо така допомога буде ухвалена.

ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД БОРОТЬБОЮ МІЖ РОБІТНИКАМИ І УПРАВЛІННЯМ.

Ню Йорк. — На курсі учителів середніх шкіл, улаштованім міською шкільною радою, А. Г. Раскін, референт робітничих справ щоденника Ню Йорк Таймс, звернув увагу на необхідність відповідальности як робітничих провідників так і управителів підприємств за долю країни підчас наладнування спорів. „Вони мусять вважати, чи нам годиться стояти завжди перед безупинними спорами чи може надіятися співпраці в змаганні до спільного добра. Якщо вони виберуть війну, то це буде „атомова війна", а тоді обі сторони програють, як це діється в атомовій війні, бо країна не може дозволити, щоб котранебудь сторона вийшла переможно й принесла шкоду загалові."

ЗА ТИЖДЕНЬ ПОЧНУТЬ ПРОБИ ЗІ ШТУЧНИМ ДОЩЕМ.

Ню Йорк. — Міська Оціночна Рада признала $50,000 на спроби викликування штучного дощу впродовж шости місяців, щоб звільнити населення міста Ню Йорку від безупинного страху за недостачу води. Головою програми назначено д-ра Волеса Е. Говела з метеорологічної обсерваторії в Мавнт Вашингтон, у стейті Ню Гемпшир. Він буде діставати $100 платні денно. Перші спроби викликати штучний дощ будуть за тиждень. Праця буде двояка: одна на землі, друга в повітрі.

МИРОВА АҐІТАЦІЯ ЧЕРГОВИМ СОВЄТСЬКИМ ОБМАНОМ

Ню Йорк, 14. березня. — Недавній федеральний сенатор Джан Фостер Доллес і колишній поштмайстер Джеймс А. Фарлі висловили осторогу для населення, що теперішні мирові змагання Росії це ніщо інше як черговий совєтський обман в довгій холодній війні. Оба згадані діячі — перший республіканець, другий демократ, — були головними промовцями на обіді, улаштованім організацію „Комон Коз" у готелю Валдорф Асторія для обговорення питання: „Що стоїть перед Америкою?"

„Ціллю світового комунізму є здобуття світу так, що вкінці у світі буде тільки „єдиний державний союз" — пригадував Доллес. Стратеґією комунізму є „окруження", при чому наперед здобувається слабшу ланку і повільно здавлюється самий осередок. Технікою при тому не національна війна, а класова війна. Росіяни завжди вішають перед нашими очима принаду „миру". Нам одначе треба розуміти думку комуністів, коли вони говорять про мир. Вони ошукали нас в Ялті, коли говорили про демократію. Тому не даймося обманути їхнім говоренням про мир.

Джеймс Фарлі висловив признання для судді Гаролда Медини за його поведінку підчас процесу проти комуністів, а потім перейшов до обговорення тактики комуністів. „Ми найшлися в небезпеці ворога далеко зручнішого, більш безоглядного і більш фанатичного ніж ми зустрічали колинебудь. Тепер прийшов час для американців кинути визов агресивному, безбожному й зрадницькому походові тоталітарного комунізму" — взивав Фарлі. Третій промовець, військовий критик, майор Джордж Філдінґ Еліот, твердив, що совєтська воєнна сила є вища від американської і взивав до виасиґнування нових 17 біліонів долярів на оборону Америки.

КОМУНІСТИЧНА ПОЛЬЩА ВИСТУПИЛА З СВІТОВОГО БАНКУ.

Вашингтон. — Уряд Польщі відтягнув своїх представників з Міжнародного Монетарного Фонду й Міжнародного Банку для Відбудови, не подаючи до цього причини. Здогадуються тільки, що це є плянований Совєтами рух за повільним забиранням усіх сателітів з міжнародних організацій, щоб незабаром залишилася сама Росія представницею новоздобутих комуністами країн.

АМЕРИКАНСЬКІ ПОСЛИ ЕВРОПИ ЗІДУТЬСЯ.

Вашингтон. — Головні американські дипломати з Росії й Західної Европи зідуться на конференцію в Римі, в Італії, 22. березня. Вони обговорять там політичні й економічні питання Америка супроти Европи, як це подає до відома департамент стейту. Засідання триватимуть три дні. У них візьмуть участь такі особи, як: Алан Дж. Кірк, амбасадор до Москви; Джеймс К. Донн, амбасадор до Риму; Луїс В. Доґлес, амб. до Великобританії; Дейвид К. Брус, амб. до Парижа і його товариш Чарлс Е. Болен; Джан Дж. МекКлой, високий комісар для Німеччини; Джордж В. Перкінс, асистент секретаря стейту для европейських справ і загальний амбасадор для економічних справ В. Аверел Гаріман.

ПОСТУПОВА СТАБІЛІЗАЦІЯ ЛЕЙБУРИСТСЬКОГО УРЯДУ

Лондон, 15 березня. — Стабілізація лейбуристського уряду Британії, що в теперішньому парляменті має малу більшість тільки шістьох голосів, поступово закріплюється, доказом чого може послужити факт, що на протязі чотирьох днів сесії парляменту цей уряд здобув вчора вже третю перемогу. Пропозиція опозиційної консервативної партії зі засудом урядових „екстраваґанцій" в державних видатках була відкинена більшістю 308 голосів проти 289. Попередні дві перемоги лейбуристи здобули в справі націоналізаційного та мешканевого законів.

ЧЕРГОВА СЕСІЯ РАДИ ІРО

Женева, 15 березня. — Генеральна Рада Міжнародної Організації для Збігців (ІРО) почала тут вчора свою черговую сесію, головним предметом нарад якої є переселенчі справи. До 31-го березня 1951-го року ІРО повинно закінчити всю свою роботу, яку почало півтора року тому і зокрема переселити ще на постійне 580,000 переміщених осіб.

МОСКВА ІҐНОРУЄ ПРОПОЗИЦІЮ БРИТАНІЇ ВСТАНОВИТИ ДИПЛОМАТИЧНІ ВЗАЄМИНИ ЗІ „САМОСТІЙНОЮ" ПІД-СОВЄТСЬКОЮ УКРАЇНОЮ

Лондон, 15 березня. — Британський державний секретар для закордонних справ, Кеннет Янґер, заявив вчора в парляменті, що уряд Совєтського Союзу зіґнорував пропозицію Британії щодо встановлення дипломатичних стосунків зі „самостійною" Українською Радянською Соціялістичною Республікою. Янґер заявив, що уряд Британії ще в серпні 1947 року намагався встановити дипломатичні взаємини з „урядом" під-совєтської України, але досі не одержав на це відповіді. В дипломатичних колах стверджується, що ці заходи Британії були наслідком пропаґандивного проголошення „повної незалежности" підсовєтської України, на підставі чого Москва одержала її голос в Об'єднаних Націях. Становище Москви до британської пропозиції ще тільки зайвий раз потверджує пропаґандивну облудність фікції „незалежних республік" в підсовєтській Україні і Білорусі.

КОНЕВ КАНДИДАТОМ НА МІНІСТРА БОЛГАРІЇ

Берлін, 15 березня. — Місцевий „Вельт ам Зонтаґ" довідується з поінформованих джерел, що совєтський маршал Конев мав би бути „запрошений" болгарським урядом на команданта болгарських збройних сил, подібно, як маршал Рокосовський був „запрошений" на міністра оборони Польщі. Цей же часопис подає, що в липні минулого року деякі команданти болгарської армії намагалися повстати проти московського верховодства в країні, але своєчасно були зліквідовані поліцією.

$8,591.09 ЗЛОЖЕНО ДОСІ НА НАЦІОНАЛЬНИЙ ФОНД

Ню Йорк, 15 березня. — З канцелярії УККомітету повідомляють, що по день 13-го березня до каси цього Комітету вплинуло $8,591.09 з Національних Датків. В самому місяці березні, до дня 13-го включно, вплинуло $2,164.50. В цих останніх датках на першому місці є стейт Огайо, що вплатив $941.54. З поодиноких міст в тому часі на першому місці є Йонґставн, зі сумою 551.54 долярів. Датки продовжують напливати, що свідчить про щораз більшу популярність та зрозуміння ідеї Національного Датку нашим громадським загалом.

ПОРАЗКА КОМУНІСТІВ У ФРАНЦУЗЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ В СПРАВІ ЗБРОЇ

Париж, 15 березня. — Французька Національна Асамблея почали вчора свої дебати в справі договору про американську збройну допомогу. Комуністи негайно виступили проти договору, пропонуючи натомість, рекомендацію заборони атомічної зброї. Вже в першому голосуванні Асамблея висловилася в користь американської допомоги величезною більшістю голосів, бо 404 проти 179 комуністичних та їх поплентачів. Кінцеве голосування в цій справі мало відбутися вже сьогодні.

ВЕЛИКИЙ УСПІХ УКРАЇНСЬКОГО ШАХІСТА В АМЕРИЦІ

М. Турянський здобув друге місце в турнірі американських шахістів.

Ню Йорк, 15 березня. — Відомий український шахіст, Мирослав Турянський, здобув друге місце в турнірі американських шахістів, влаштованому Маршал Чес Клюбом, якого він є членом. Перше місце в тих змаганнях здобув відомий американський шахіст Ларі Івенс, випереджуючи тільки на 3 і пів пункта М. Турянського, що своїми 12 і пів пунктами випередив шахістів такої міри, як: Сантасієр, Пілнік, Менґарині та інші. Успіх М. Турянського, що своїми перемогами в шахових змаганнях вславився вже в Европі та який тільки недавно прибув до цієї країни, є без сумніву загальним українським успіхом в тій ділянці спорту та приносить між американськими шахістами славу українському імені, як М. Турянський при кожній нагоді підкреслює. Між іншим, М. Турянський є головою новоствореного в Ню Йорку Українського Шахового Гуртка, який в найближчу неділю, 19-го березня, в год. 4-тій пополудні, розіграє в домівці Клюбу при 313 Іст 10-та Стріта, фінальний турнір за мистецтво Кляси А та за звання шахового мистця.

„ВИЧИСТИЛИ" МІНІСТРА ЗАКОРДОННИХ СПРАВ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ

СПОДІВАНА ЛІКВІДАЦІЯ Д-РА КЛЕМЕНТІСА ЗА ЙОГО ЗВ'ЯЗКИ ЗІ ЗАХОДОМ.

Прага, 15 березня. — Вчора тут офіціяльно повідомлено про відставку міністра закордонних справ комуністичної Чехословаччини, д-ра Владіміра Клементіса, та про іменування на цей пост заступника премієра, Вілєма Сірокого. Д-р Клементіс є першим високим достойником комуністичної Чехословаччини, що попав в неласку та пішов слідами Райка в Мадярщині, Костова в Болгарії та інших. Його відставка, як це стверджується у Вашингтоні, Лондоні та в Об'єднаних Націях, не була несподіванкою для Заходу. Навпаки, її сподівалися вже від довшого часу за передвоєнні і повоєнні зв'язки Клементіса зі Заходом, до чого належить теж його зв'язок з чехословацьким урядом на вигнанні після нацистичного наїзду на ту країну та його гостра критика совєтсько-нацистичного договору, що був безпосередньою причиною другої світової війни. Клементіс вважався на свій лад чеським „національним комуністом" та був одним з головних кандидатів — в очах Заходу — на чехословацького „Тіта". На звичайному тижневому засіданні уряду премієр Запотоцкий повідомив, що Клементіс „особисто" [illegible] йому свою резиґнацію та що він „піддержав" її перед президентом Готтвальдом. В повідомленні не подано жадних причин цеї відставки, стверджуючи тільки, що Клементіс залишається „членом парляменту". В закордонних колах видвигається на цю тему різні здогади, як внутрішньо так і закордонно - політичного характеру, оправдано вважаючи Клементіса за зліквідованого вже не тільки як міністра, але й як людину. В комуністичному режимі не можна „зрезиґнувати" з високого посту і дальше жити. Події приділюється в міжнародних колах велику увагу, вважаючи її дальшим доказом повного і безпощадного закріпощення Москвою всіх країн в її „сфері впливів".

ЗАПОЧАТКОВАНО ЗАХОДИ ДЛЯ ПРИВЕРНЕННЯ КОРОЛІВСЬКИХ ПРАВ ЛЕОПОЛЬДОВІ.

Брюсель, 15 березня. — Після недільного плебісциту, який тільки малою більшістю голосів вирішив поворот короля Леопольда з „добровільного вигнання" на його королівський престіл, тут започатковано дальші практичні заходи для переведення цього рішення в життя. Домінуюча в країні католицька християнсько-соціяльна партія звернулася до уряду з домаганням скликати негайно спільне засідання обох палат парляменту та передати йому під ухвалу відповідний закон. Премієр та інші високі політичні керівники відвідали вчора короля в його теперішньому домі у Швайцарії та відбули з ним наради в справі його евентуального повороту, який тепер вже у великій мірі залежатиме ще від самого короля. Його рішення в цій справі ще не подано до загального відома і це вдержує в країні дальшу непевність та політичне напруження.

СОВЄТИ ПРИСПІШУЮТЬ ТВОРЕННЯ НІМЕЦЬКОЇ „НАРОДНОЇ АРМІЇ".

Берлін, 15 березня. — З поінформованих кол заявляють, що в совєтській зоні Німеччини відбувається поспішне переформування „народної поліції", що в найближчому часі, вже цеї весни, має бути включена в „народну армію". Поліція вже одержала нові уніформи, подібні до військових совєтських, та переходить відповідний перевишкіл. Вона мала б грати важливу ролю в заповідженому на кінець травня „поході на Берлін" німецької комуністичної молоді. Рівночасно заповідається скріплену совєтську пропаґанду за „об'єднанням" Німеччини в одну совєтсько-сателітську державу. З другого боку заповідається теж можливість цілого ряду несподіваних „доконаних фактів" в Німеччині і Берліні теж з ініціятиви Заходу.

ІТАЛІЯ ПРИСПІШУЄ ЗАКОНОДАВСТВО В СПРАВІ ЗЕМЕЛЬНОЇ РЕФОРМИ.

Рим, 15 березня. — Премієр де Ґаспері повідомив, що вже в найближчих днях уряд внесе до парляменту три законопроєкти в справі обговорюваної від довшого часу земельної реформи, яка — по словам премієра — мала б мати рішальне значення не тільки для господарської, але й соціяльної відбудови повоєнної Італії. Перший законопроєкт уповноважнював би уряд виконати десятирічну програму публічних робіт для відродження південних областей, коштом 320 мільйонів долярів; другий законопроєкт давав би урядові право почати теж десятирічну програму розвитку деяких відсталих областей центральної і північної Італії, а третій закон уповноважнював би уряд почати негайну парцеляцію землі між безземельними селянами на півдні країни.

ТІТО ЗАКЛИКАЄ СЕЛЯН ДО СПІВПРАЦІ.

Београд, 15 березня. — Маршал Тіто, що запродавшись насамперед Москві і потім проти неї збунтувався та почав будувати власний комунізм, тепер звернувся зі закликом до самостійного селянства, прохаючи його співпраці. З передвиборчої промови Тита на цю тему виходить, що юґославські селяни не бажають собі ані московського ані „свого" комунізму та саботують його, не виконуючи урядових плянів аґрарної продукції.

ЕСПАНІЯ ПОБУДУЄ ІНСТИТУТ ДЛЯ ВИКОРИСТАННЯ КОСМІЧНОГО ПРОМІННЯ.

Мадрид, 15 березня. — Відомі німецькі та еспанські фізики почали в околицях міста Ґранада досліди на будову інституту для використання космічного проміння. В повідомленні відразу стверджується, що ця сила буде використана тільки в мирних цілях.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate or postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Hates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПРИПИЛЬНУВАТИ ВАЖЛИВУ СПРАВУ

Є поважні побоювання, що справу народовбивства Сенатський Комітет для закордонних справ готов не предложити цього року Сенатові до вирішення. Таке відложення цеї важливої справи може нанести багато шкоди престижові Злучених Держав, які є сьогодні одинокою надією тих народів, що так багато витерпіли з приводу цього злочину з боку Совєтів і ще далі терплять. Варварств, яких допустився Гітлер з націстами, вже не направити. Так само не привернути життя тим, кого вигубив Сталін з чекістами чи енкаведистами. Але можна і треба старатись, щоб бодай рятувати дальші покоління від масового вигублення. Повне розкриття злочинів, що підходять під рубрику народовбивства, зокрема тих злочинів, що й сьогодні актуальні, бо їх Совєти далі поповняють, є прямо загально-людським обов'язком і від цього Злучені Держави не можуть відмовитись. До того треба дати гнетеним комуністичною диктатурою народам, яким загрожує повна загибіль як національним чи релігійним одиницям, бодай надію, що такі злочини будуть карані й їх культурний світ довше не стерпить. Тому то так важно, щоб ухвалена Об'єднаними Державами Міжнародна Конвенція проти народовбивства була ратифікована Сенатом Злучених Держав і то якнайскорше, ще цеї сесії. Але на таке не заноситься. Тому теж є і нашим обов'язком подбати, щоб згадана Конвенція була таки одобрена Сенатським Комітетом для закордонних справ і негайно вислана до Сенату для повної дебати над нею і ратифікації.

Різні групи поборюють Міжнародну Конвенцію проти народовбивства й впливають на Сенатський Комітет для закордонних справ, щоб ухвалу щодо неї бодай відложив, якщо не може її взагалі вбити. Працюють в тому напрямі ізоляціоністи, лякаючи американський нарід, що ратифікація Конвенції проти народовбивства втягне Злучені Держави зараз у нову світову війну, як це пише Шікаґо Трибюн. Проти ратифікації є російські групи, бо побоюються, що евентуальні доходження в справі народовбивства покриють неславою Росію. З такої самої точки виходять теж і німецькі групи, що хотіли б, щоб світ якнайскорше забув за гітлерівські злочини. Є теж і такі групи, головно з американського Півдня, що побоюються, що ця Конвенція проти народовбивства може дати притоку до розсліду положення нігрів на Півдні. Теж і „прогресивні" групи проти цеї Конвенції, бо вона, мовляв, припиняє і усуває на другий плян боротьбу за громадянські права. Ми тільки навели дещо з цеї кампанії, щоб натякнути, що вона ведеться і то з боку сильних груп. Нам одначе залежить на тому, щоб ця Конвенція була ухвалена. Вона вже дала нам нагоду розкрити бодай частину большевицько-московських злочинів, доконаних над Україною і українським народом, а як буде принята, дасть, можливо змогу це діло продовжати. Отже ради добра Америки і рятування наших нещасних рідних на Україні, подбаймо по наших громадах, організаціях та горожанських клюбах, щоби були вислані відповідні телеграми до сенаторів Сенатського Комітету для закордонних справ з проханням справу ратифікації Міжнародної Конвенції проти народовбивства одобрити і негайно переслати до Сенату. Це треба обов'язково зробити в першу чергу в тих стейтах, з яких походять члени Сенатського Комітету для закордонних справ, а імена їх подаємо на третій стороні.

РУСИФІКАЦІЯ СХОДУ

Вісті з департаменту стейту про підготовку Совєтів до акції за поділ світу на совєтську й несовєтську частину появилися саме в такому часі, коли з Лондону наспіли звідомлення про іншу совєтську акцію, теж закросну на великі розміри, а саме про заведення однієї мови, тобто „Мови Комінформу" в цій половині світу, яку вже поневолила Совєтська Росія. Цією мовою буде, очевидно, російська мова, яка в такий спосіб стане міжнародною мовою на місце колишньої латинської, опісля французької, або теперішньої англійської мов, як міжнародних мов. Вісті ці передає Персі Дін, спеціяльний кореспондент бостонського Монітор-а.

Мова Комінформу — пише Дін — йде в парі з поширюванням гасел комунізму та Комінформу. Кожний вірний член чи ісповідник Комінформу виявляє своє спорідненя з Совєтським Союзом у такий спосіб, що виголошує совєтсько-комуністичні заклики в оригінальній мові Комінформу, тобто в російській. Усі чехи, поляки, румуни, мадяри, болгари й інші комуністи, які перебули московський вишкіл на лад яничарів, вважають своїм першим обовязком меписуватися комуністичною ідеологією, вивченою з оригінальних творів Лєніна та Сталіна, теж і тому, що ці твори, ніби, не легко перекласти на інші мови. У такий спосіб комунізм, Комінформ і всесвітна революція стають однозвучними з російською ідеологією, а комуністичний світ поза Залізною Заслоною вважає за природне, що комуніст повинен знати російську мову.

Це приходить комуністам тим легше, що у країнах, поглочених досі Росією, як ось Білій Русі, Україні, Литві, Лотві, Естонії російська мова вже давно обовязкова. Особливо подбано про те — пише Дін — щоб ввести російську мову як обовязкову теж і в найнижчих клясах цеї частини України, яку недавно Москва забрала від Польщі, а якої осередком є Львів. Багато професорів львівського університету ім. Івана Франка або політехніки, головно в хемічних лябораторіях, це росіяни, які викладають по російськи, хоч формально мова тих високих шкіл є українська. Зовсім неможливе є для студента тих шкіл брати участь в науці, якщо він не знає російської мови.

Найновішими часами подібні переміни переводять вже й у Польщі. Наперед почала влада взивати польських докторів, професорів, адвокатів, як теж і студентів, щоб вони їхали до Совєтського Союзу на вивчення большевицької системи. Очевидно, що цю систему можна вивчити там тільки в російській мові. Отже в парі з наукою большевизму йде вивчення російської мови. Від грудня 1949 р. не менше як 20 різнородних делеґацій, починаючи від робітничих кас хворих, а кінчаючи на медичних товариствах, відвідали Росію для зазнайомлення з совєтським центром. В фабриках комуністичні профсоюзи організують спеціяльні курси російської мови для навчання лєнінізму й сталінізму в мовах „вождів", а тепер іде вже пропаганда між техніками й дослідувачами, щоб вивчати російську мову для читання російських підручників, бо їх вважають за кращі ніж написані в польській мові.

У польській армії поширено навчання російської мови заки ще прийшов маршал Константин Рокосовський на міністра війни до Варшави.

У найновішим часі слідно подібне в Чехословаччині, де це переводиться на інших засадах. Там кажеться, що Росія це матірна країна всіх словян — а їх нараховують тепер 160,000,000 — отже кожен словянин повинен знати російську мову, як „прадідну словянську мову" для пізнання прасловянщини. Зовсім так, як це діялося за царських часів, коли то поширювано панславянську ідею під російським покровом. У Чехії вже заведено російщину як другу обовязкову мову країни і її навчають в університетах і середніх школах.

Коли в Польщі ішли спроби завести науку англійської мови, як міжнародної мови, показалося, що нема відповідно кваліфікованих учителів і тому введено російську мову, як міжнародну мову. Тепер уже і в Чехословаччині роблять спроби вважати російську мову за міжнародну.

Тому, що словянські народи жиють менш-більше у сусідстві й один словянин може зрозуміти одного без великих труднощів, оце поширення російської мови як міжнародної йде куди швидшим темпом ніж колись навчання мов латинської, німецької, французької, англійської. Від ріки Одри до совєтської Манджурії панує тепер одна універсальна мова, мова урядової Росії, пише Дін.

Тепер, як Москва заключила угоду з китайським диктатором Мао, Кремль заставить ще й 400 мільйонів китайців вчитися російської мови по школах побіч своєї рідної. В армії, як звідомляють, вищі генерали вже знають мову Пушкіна й Толстоя та Лєніна-Сталіна.

СОЮЗОВА МОЛОДЬ

Між багатьома статтями в „Свободі" на різні теми появляються час від часу теж і статті на тему українсько-американської молоді. Головно мова про те, як приєднати цю молодь для української справи в Америці. Це не нова тема, говоримо й пишемо про це вже десятки років, проте вона ще далі не вичерпана. Тому не споритиму з авторами на тему, чи молодь становить проблему. Нема теж потреби спорити над засобами до осягнення цілей, що їх пропонують шановні автори. З молоддю я мав завжди до діла і можу сказати з практики, що кожний засіб досі вдавався — але лиш частинно. Проблема молоді була, є, й буде, але шановні автори статтей повинні конкретно сказати, про яку це молодь мова, коли вони про неї пишуть, бо тоді проблема стане яснішою.

Для членів У. Н. Союзу важне це, що дотеперішні досягнення українсько-американської молоді в користь української справи — це досягнення Союзової молоді, без різниці, під якою фірмою ця молодь не виступала б. Але, коли болієм над недомаганнями молоді, то маємо на думці теж ту молодь, що зорганізована в У. Н. Союзі, а не виказує ні знання української справи, ні активности в її користь. Наше завдання не полягає тільки в тому, щоб приєднати до У. Н. Союзу цю молодь, що ще не зорганізована. Важливіше питання, як задержати молодь, що вже є в Союзі й зробити її корисною для української справи.. Це є дійсно пекуча проблема і якраз нею усі найбільше цікавляться.

Як вже згадано, всі наші змагання, щоб приєднати молодь для української справи, а тим самим теж і для організаційної праці в Союзі, вдавалися лиш частинно. Юкрейнієн Віклі (цебто англійський додаток Свободи), стипендії студентам, спортова акція — все це дуже коштовні речі й тому їхні незначні успіхи нас не вдоволяють. З малими виїмками молодь не приймає цих добродійств з одушевленням, а це болить старше покоління, що все те оплачує.

Тому насуваються сумніви, чи наш підхід до молоді, як це практикувалося в У. Н. Союзі, не є часом на неправильнім шляху, чи ми десь не зійшли з дороги. Шукаємо причин, чому молодь не інтересується своєю організацією і українською справою, якби ми хотіли. Виправдуємо свою безрадність різними аргументами, асиміляцією і т. п.

В дійсності причини нашої невдачі в підході до молоді не такі важкі до зрозуміння. Ми звикли вживати назви „молодь" у відношенні до наших молодих членів, що від 16-го року життя перейшли до старших родів обезпечення й нараз звернули на себе увагу старшого членства. Але якби ми спитали себе, звідки взялася ця молодь, то ми пізнали б, що це ж наші вчорашні діти, що ми їх самі вписали до Молодечого Департаменту, як тільки вродились. Записали та й забули за них, а тільки за вкладку памятали. Так, впродовж 16-ти років ми забули за них, але минув 16-тий рік і ми віднайшли їх вже — як „молодь".

Отже, так є, що впродовж 16 років Союзові діти, майбутня молодь, не мають особистих звязків з У. Н. Союзом, а нераз навіть не знають, що вони є членами цеї організації. На відділові збори вони не ходять, а коли і йдуть з батьками, то ніякої приємности там не відчувають. Збори не для них, вони на зборах не бажані. Для них нема стипендії, ні спортової акції, ні не служить їм Юкрейнієн Віклі; вони забуте покоління. Їм нічого особливого Союз не дає і в ніякий спосіб на них не впливає. Аж як минає їм 16-й рік життя, тоді відділовий секретар переписує їх до старшого роду обезпечення, часто навіть без їхнього відома. Тоді вже старше членство вимагає від них любови до Союзу, запалу й організаційної праці!

Тепер спитаймо себе: чи зійшлися ці наші діти хоч раз у році на Союзових товариських сходинах в товаристві своїх ровесників? Чи наш Союзовий відділ влаштував хоч раз у

(Докінчення на стор. 3).

Університетські осередки

В українській пропагандовій акції в Злучених Державах не можемо ніколи поминути так важного відтинку, як американське студентство.

Не треба забувати, що студенти це майбутня еліта нації, з-поміж якої поруч звичайних працівників з високою освітою виростуть також майбутні політики, передові провідники робітничих юній, амбасадори, міністри й інші державні мужі, що матимуть колись величезний вплив на політику не лише своєї батьківщини, але й цілого світу. Тому то уряди всіх держав звертають бачну увагу на чуже студентство, тому то дають стипендії чужинецьким студентам, тому то учасників усяких міжнародніх студентських конференцій приймають на авдієнціях найвищі державні достойники. Це тому, що вони розуміють, що провідники студентських організацій це майбутні провідники своїх націй.

В ЗДПА є багато великих університетів, нераз із 20 і більше тисячами студентів, між якими нераз сотні, а то й більше студентів із таких чужих країн, які нераз важко засягнути безпосередно українською пропагандою, як от: Індії, Іран, Филипини, країни Середнього чи Близького Сходу й інші, в яких не має зорганізованих українських колоній, а тим самим і можливостей української інформації. В тих університетах нема жадної організованої української групи й нема з кого її зорганізувати. Немає там українців-професорів, а одиноким репрезентантом совєтської науки бувають росіяни, червоного чи білого напрямку, що є для нас однакове. Немає теж і українських студентів, а коли й є які, то безслідно розпливаються в неукраїнському оточенні. В університетській чи інших прилюдних бібліотеках нема книжок із українознавства, а коли й є, то написані зі становища ворожого нам. Пишу це на підставі обсервації у Єнн Арбор, Мишиген. Думаю, що й по осідках інших великих університетів не багато кращі відносини. Згадую про це, бо на пропаганду по таких університетських осередках повинні звернути увагу наші центральні чи стейтові установи.

Що можна зробити для нашої пропаганди по університетських осередках? В першу чергу треба б спрямувати на кожний такий університет якусь кількість нашого свідомого студентства, що в свою чергу могло б повести українську інформативну працю між місцевим студентством.

Старатися зорганізувати тих українців студентів, що без звязку з українським життям. Треба влаштовувати від часу до часу українські Богослуження обох наших віровизнань. Такі Богослуження треба відповідно розреклямувати і це може бути поважним засобом безпосередної пропаганди між американськими та іншими студентами.

Теж треба час від часу влаштувати в такому університетському місті якусь українську імпрезу (найкраще концерт, або балетний виступ), хочби навіть до неї довелося й доложити фінансово. Але там, де такі імпрези влаштовують університетські імпрезові бюра — фінансовий успіх є певний. Очевидно, що при такій імпрезі треба подбати про роздачу відповідної пропагандової літератури (летючки, листівки з мапками то що) між прияєних та про відповідну пропаганду в пресі.

Можна б влаштувати українську мистецьку виставку чи показ українських фільмів, хочби навіть кортко метражних.

Бажаним було б (знову ж найкраще в рямках університетських імпрез) улаштувати інформаційний виклад про українські справи якогось нашого політика, військовика, мистця, чи іншої особистости з іменем. Так роблять чужинці. От недавно їздив із рефератами б. югославський король Петро.

Вкінці дуже важним було б жертвувати до університетських та інших прилюдних бібліотек збірки англійської української літератури.

Це були б найважніші пропагандові засоби між студентством. Заходи ці, хай навіть вони коштовні, цілком певно виплатяться.

Д-р Роман Верес.

Таня Самчук.

КИЇВ ФІЛЬМУЄ

(Жмут споминів.)

8)

Але хіба я тоді думала про гонорари? Я була вдоволена, що я працюю, що у мене щось виходить, що мною вдоволені. Довженко був мною виразно вдоволений. Наші з ним проби йшли цілком задовольняючо. Я теж дуже швидко відчула і зрозуміла ту людину. Він був дуже цікавий під кожним оглядом, мав завжди ясний погляд на речі малі і великі, був не лише мистцем великого дихання, але і мислителем свого мистецтва. Це поєднання у мистців рідко трапляється і саме тому так мало дійсно великих, справжніх мистців того роду. І я тепер можу сказати певно: з Довженка міг бути великий, світової слави режисер фільму, але на перешкоді до того стояли політичні умови. Всі ті „ґенеральні" та інші „лінії партії", путали та баналізували дійсну творчість мистця. Це було виразно помітно вже з самих початків, а особливо з „Землі". Все те, що було внесено в ідею землі під пресією пануючої політичної доктрини, не мало нічого спільного з самим основним задумом, бо як воно не дивитись на таку річ, як колективізація, чи трактор, чи цілком надуману „боротьбу" клясів, але в кожному разі, навіть коли брати ті вияви за конечні і навіть природні, їх ніяк не можна було узгіднити з ідеєю вічного буття природи і людини. Але то вже інша справа...

Зараз по моему прибуттю до Єреськ, розпочався великий дощ, що тривав, правда не сорок днів і сорок ночей, але в кожному разі він тривав десять діб. Все довкруги обернулось у мокроту. Дороги, як такі, перестали існувати, бо треба знати наш український чорнозем. Земля наша мастка і тяжка і коли її полив дощ, вона обернулась у клейку, тягучу масу. Йти українською, немощеною вулицею в такий час це значить постійно грузнути по кістки ногами і постійно з силою виривати їх з багна. Наші кінозірки, я з ними і я, як правило, ходили босо з попіттиканими по коліна спідницям, чіпляючись за кілля плотів, які ще в той час були. З цього приводу було багато сміху і жартів, але іншої ради не було. Зрештою, всі ми земля. Всі ми село. А до того українське.

Під час дощів фільмування розуміється, не відбувалося. Це час, коли кожний учасник групи може бути сам з собою. Я перебувала у себе, розмовляла зі своєю Оксаною, дуже любила дивитись у зелений садок через вікно, а вечорами знов боятись його темноти, у якій шумів приємним шелестом дощ. Шкода, що не було чого читати, бо книжка для мене була найголовнішою порадницею і розвагою.

Режисер та оператори, як звичайно, мали і в такий час досить роботи. Треба плянувати, обмірковувати роботу і це займає багато часу. Ціла наша група складалась приблизно з пятнадцяти людей. Керівником її був, розуміється, Олександер Довженко. Його першим заступником був Ґолік, другим Турчанінов. Оператором був Данило Порфирович Демуцький, його асистентів вже не памятаю, але одним з них був, здається, Іван Шекер. Головні ролі, як що їх можна так назвати, виконували актори Петро Масоха і Свашенко. Пізніше прибув також Шкурат. В жіночих ролях з більш відомих імен виступали Сонцева — дружина Довженка і Михайлова. Ми всі решта були ще, тоді зовсім безіменними.

Взаємовідносини особисті в групі були добрі, хоча помічалось легке суперництво за впливи між кінооператором Демуцьким і Сонцевою, чи краще навпаки, між Сонцевою і Демуцьким. Демуцький, син відомого українського діяча, був дуже цікавою, освіченою, культурною людиною і першокласним знавцем свого діла. Без сумніву він мав і мусів мати великий вплив на Довженка, а з тим і на цілу групу. Сонцева, як дружина головного режисера і як досить видатна фільмова акторка, вважала, що всі ті прерогативи влади повинні б належати, не лише Довженкові, але і їй — Довженчисі. Але в той час, як у Демуцького це виходило завжди просто і само собою, Сонцевій це могло вдатися лише при затраті більших зусиль і під певною пресією використовуючи своє становище. З цього приводу, пізніше я чула багато анекдотів про Сонцеву, які в незлобній формі досить влучно її характеризували. Особисті ж здібности Сонцевої, як акторки, не були аж такі, як мені здавалось, великі. Свої ролі проводила вона добре, культурно, але не блискуче.

Отже між Сонцевою і Демуцьким помічалась легка ревалізація за впливи. Причиною як сказно, був сам Довженко, наші актори і навіть моя особа. Я дуже скоро здобула собі в групі певне місце і стала навіть модною. На мене звернув особливу увагу Демуцький, я познайомилась з ним самим і його дружиною Валею. Вони жили окремо, у них панувала дуже приємна, культурна атмосфера, до них заходили сливе всі актори, велися цікаві розмови, якими керував сам Демуцький. Так само вони були дуже гостинними і Валя робила пречудові борщі. Все це разом притягало до Демуцьких всю нашу публику, включно зі самим Довженком. Довженко так само дуже часто забігав вечорами до Данила Порфировича обговорити ту чи інші справи і при тому, розуміється, забувалося на час і на власну дружину.

(Дальше буде).

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

П. Шандрук.

ПІД УВАГУ З. Д. П. А.

2)

Які політичні цілі поставив собі червоний московський імперіалізм?

Відповідь може бути одна й вона є ясна: Червоний московський імперіялізм слідами своєї історичної традиції, але з узгляднениям своєї сили й міжнародного положення, прагне тепер підбити цілий світ. Не треба далі цього доказувати аналізою явища та його функцій, бо з цим не ховаються в жадній мірі самі большевики. Для цілковитого переконання тих, що ще мають сумніви, відсилаємо до відповідної літератури, до сучасних творів усіх лідерів большевизму, до щоденної преси, зокрема тої, що подає звіти із засідань Генеральної Ансамблеї ОН, а ще ліпше окремих комісій ОН.

Більше цікавими, головно в своїй різноманітності та послідовності, є методи, що їх стосують большевики для осягнення своїх цілей. Панує серед тих метод, все одно для внутрішнього чи з о в н і ш н ь о г о вжитку, особлива безсоромна брехня. Можна цілі томи прикладів про неї списати, згадаймо тут лише про 2. Світову Війну — так уміли оббрехати Західних Аліянтів, що виграли після тої Війни „большевицький мир" — тобто створили для себе цілком реальні підстави, до опанування світа. А „большевицький мир" — це конечність гвалтовних зброєнь цілого світу, на які самі лише ЗДПА на протязі останних 4 років видали 5 разів більше грошей, як на саму 2. Світову Війну. „Большевицький мир" — то реальна й близька в часі небезпеки нової страшної війни і поневолення людини й народів, якби большевики її виграли. Вже світ покутує за свої попередні політичні помилки, нехай же буде обережний, щоби не дійти до положення, коли не буде часу й не буде чого покутувати.

Чи існує можливість збагнути, як большевики дійшли до стану такої сили, що можуть диктувати цілому світові? Якась категорична відповідь буде остаточно можливою, мабуть тільки в перспективі історії, але вже тепер можна сконстатувати ще деякі методи їхнього діяння: збереження від гори до низу засади безоглядної, прямо механічної **карности**, за ціну навіть ліквідації своїх людей, наколи вони карність порушують — Фрунзе, Троцький, Бухарін, Жданов, Тухачевський ітд. — справжні стовпи большевизму; застосування логічної **консеквентности; гнучкість у тактиці; тоталізм**. Але це все осягається й завершується **терором**, якого повну теорію для практичного вжитку большевики досконало розбудували. Большевицька наука про терор обіймає 6 фаз терористичної акції у формах: **індивідуальній, масовій** (ось приклади: масового терору: Вінниця, де заморозовано 12,000 українських дітей і жінок; Катинь, де заморозовано 10,000 польських старшин; знищення соток тисяч японських, румунських і німецьких полонених — це приклади лише останніх років; а створення штучного голоду в Україні й на Кавказі, від чого згинуло біля 5,000,000 людей!), **безпосередній і посередній**. В одній з тайних інструкцій про стосування посереднього терору большевики цілком слушно ставлять тезу: стосуйте посередній терор, бо він для нас вигідніший — резонанс паде не на того, хто спровокував удар, а на того, хто вдарив... Що дає терор? Приносить непевність, перманентний непокій, а згідно з переверненою практикою в непокою є сила большевиків. Отож у згоді з тою попередньою практикою большевики постаралися створити світові вогнища перманентного непокою: границі Німеччини й Польщі, поділ Німеччини, поділ Кореї; Австрії; афера Азербейджанська; Балканські конфлікти; непідписування мирних договорів ітд. Нарешті — чи не викликає непокою історія з контролею атомової енергії? Методи діяння большевиків є чужі, незрозумілі для психіки Заходу й перевага большевиків над Заходом полягає в тому, що такі методи не можуть бути Заходом апперцептовані (сприйняті).

II. Елементи сили большевиків.

То було лише зручним маневром на часі для внутрішнього й зовнішнього вжитку, коли большевики в р. 1917 на цілий світ закричали (славний наказ „Робітничо-селянського" уряду комісарів Ч. 1.), що ліквідують непотрібне для найбільш демократичного краю і режиму стану збройну силу враз з усіми внутрішніми засадами та зовнішніми формами її організації. Наслідком того було при їхній мовчазній акцептації знищення соток тисяч офіцерів і взагалі інтелігенції. Ми бачимо тепер повний організаційний й особовий ренесанс устрою червоної збройної сили, ми знаємо про існування в ній такої дисципліни, про яку не снилося навіть Великому Капралові Фридрихові II., ми знаємо, що форми й дух мілітарної організації стали взагалі основою державної системи СССР, де впроваджено навіть такі ранги, як „маршал тяжкої індустрії", або „маршал фармацевтики"... А у генерали мають найбільш у світі декоративну уніформу та так обвішані орденами, щоті звисають аж до поли мундирів. А большевики знають психіку маси, зокрема своєї маси! Большевики допровадили до сьогодні квантум своєї збройної сили до нечуваного стану — зараз вони посідають 7 панцирних армій, 17 мото-механічних корпусів, разом 219 стр. дивізій, 11 гірських бригад, 7 кінно-мото корпусів, 119 спец. батальйонів, 3 повітропланні дивізії та 127 груп, 11 парашутних бригад ітд. Перечислення в оперативних чи тактичних одиницях мало говорить, доповнимо це в той спосіб, що скажемо, що вони мають під зброєю прибл. 4,0000,0000 л ю д е й, мають 27,000 літаків, в тім їхні транспортові не є гіршими від американських, а мисливці не є гіршими від британських; мають 17,000 танків, в тім модель VC-3*) озброєний телевізором; мають напевно 280 підводних суден. Збройні сили СССР є першорядно вишколені, цілком модерно озброєні, управлено систему постачання зі спеціяльними передбаченнями на випадок війни. Поза тим большевики мають велико вартости корпус військ НКВД, силою біля 400,000 людей. На випадок війни большевики можуть ступнево поставити під зброю біля 32,000,000 людей.

В цьому дуже побіжному та популярному перегляді стану збройної сили СССР нема зі зрозумілих причин місця на розгляд технічних засобів боя та війни, можна однак же з повною в і д п о в і д а л ь н і с т ю ствердити, що над виготовленням і випробуванням „стратосферичних ракет і дисків" та „тропосферичних д ж е т о в и х літаків", атомової бомби, газів, засобів „біологічної" війни, взагалі над удосконаленням зброї індивідуального й масового вжитку інтензивно в Совєтському Союзі працюється.

Належить тоді ясно собі зясувати, як мусить працювати совєтська індустрія для забезпечення такої сили — й чи тільки своєї? очевидна річ, не „сьогодні", не для мирного часу і **не для забезпечення миру**. В цьому місці ставимо прямо запит: для чого большевики це все мають й усе надалі інтензивно продукують? Хіба не для оборони, бо ж ніхто — крім ЗДПА — на них напасти не може, а в тому річ, що ЗДПА нападати на них не збираються!

Але це далеко не все. Можливо, що не збройна сила є найстрашнішою зброєю червоного агресора. Коли сьогодні ще нема підстав відкинути тезу військової науки, що мабуть ще на довго субєктом збройного змагання буде людина і що висід того змагання залежатиме від моралі людини, то нема нічого дивного, що большевики роблять усе для деградації моральних сил своїх майбутніх противників. Вони через викликання внутрішнього розеднання своїх антагоністів на тлі соціяльних стосунків, потраплять викликати забурення економічної організації, доказати вищий ступінь своєї культури**) й цивілізації ітд. Знищення моралі є фактором знищення фізичної відпорности. Це все є й буде роботою 5. колони — свідомих і несвідомих (але чому свідомі не їдуть до совєтського раю?) оборонців московського п о т е н ц і я л ь н о - динамічного і м п е р і я л і з м у. Сказав москаль, Кузьма Прутков: „нема границь людської глупости!" — ми би додали — глупоти так страшної, що невідомо в якій цілі є готова помагати ворогові свого народу і цілого світу.

Але чи не слід було би взяти ще на увагу контингенти збройних сил сателітів СССР? Не може бути сумніву, що то є цілком поважний фактор і що большевики забезпечилися перед можливими несподіванками з боку не тільки збройних сил, але й цілої людности своїх сателітів — пригадаймо собі хочаб призначення маршала Рокосовського. Чи може все ж Захід розраховувати на диверсію проти СССР з боку принаймні частини сателітів? Треба взяти до уваги, що большевики в и к о р и с т а ю т ь збройні сили сателітних держав у першій лінії на випадок війни, себто з одного боку ті збройні сили опиняться на чужій території з вороже до них наставленим населенням, з другого — ті збройні сили будуть як кліщами оточені військами червоної Москви, а при тім напевно в розпорошені середних, одним словом командування сателітних збройних сил буде під стислою контролею а таксамо кожний вояк. Все ж дуже багато залежатими від дочільних політичних потягнень Заходу.

Одним з найголовніших обєктивних елементів сили большевиків є глибина й широкість території СССР, що логічно накидає, зрештою в минулому вже нераз Москвою випробувану методу стратегії — розпорошення сил ворога на тій території. Хоче, чи не хоче цього ворог Москви, він до цього може бути змушений умовинами війни. Територія СССР дає необмежені можливості перетягання війни в часі й очевидно большевики той фактор війни належно приготовляють — то є фактом, що большевики вибудували в Сибіру фабричні цілі комплекси підземні, а в Алтайських горах вже збудували цілу підземну столицю СССР. Коли ходить про найближчі передбачення, то видається слушним, що наступною офірою ще „мирної" агресії большевиків на Европейському к о н т и н е н т і буде Фінляндія — це большевикам цілком слушно диктує їх стратегія.

Елементи сили большевиків грізні, але всяку силу можна повалити і в першу чергу політикою.

(Дальше буде).

*) Иосиф Сталін-3.

**) Як далеко посунулися пропагандивна акція большевиків, видно з того, що в лектурі "The Student Letter" No. 24, January, 1950, серед видатних культуртреґерів XX. ст. стоїть на 3 місці „Nikolaj Lenin" — очевидно іде тут про Володимира Леніна.

MEMBERS OF THE U. S. SENATE FOREIGN RELATIONS COMMITTEE:

Tom Connaly, Dem., Texas
Arthur H. Vandenberg, Rep., Mich.
Alexander Wiley, Rep., Wisconsin
Theodore F. Green, Dem., Rhode Island
Walter F. George, Dem., Georgia
Claude Pepper, Dem., Florida
Henry C. Lodge, Jr., Rep., Mass.
Bourke Hickenlooper, Rep., Iowa
Brien McMahon, Dem., Conn.
H. Alexander Smith, Rep., N. J.

Водопостачання в Західних Стейтах

Останніми місяцями мешканці стейтів і Ню Йорку і Ню Джерзі зустрілися з певними труднощами у водопостачанні — воду треба ощаджувати, води замало. Але ці труднощі тимчасові, обумовлені тим, що цього літа було замало дощів.

А от у західних стейтах вода постійно не вистачає. У сімнадцяти стейтах, що лежать на заході нашої країни, дощу випадає менше як 20 інчів (цалів) на рік. А три з цих стейтів — Аризона, Ню Мексико і Невада дістають менше як 10 інчів дощу на рік. Цього рішуче замало для нормального розвитку рослинности, для нормального провадження сільського господарства. Отже, населення західних стейтів, звикле до постійних засух, завжди дуже щадить воду.

Щоб поліпшити справу з водопостачанням на заході уряд запланував побудувати цілу низку великих гребль на великих річках Заходу та на їх доплинах. Тоді вище цих гребль утворяться водоймища, тобто великі штучні озера, в які збиратиметься, вода від снігу, що розтаватиме на весні, від дощів, а також і з джерел грунтової води. З цих озер вода поступатиме і в міста, і на фарми, і на електрівні. Ці ж озера допоможуть регулювати рівень води в річках для судоплавства.

Для здійснення водопостачальних проектів співпрацюють і федеральні установи, і стейтові, і кооперативи. Але за останні роки найбільша роля н а л е ж и т ь федеральному урядові, який і зараз вкладає великі суми на будівництво на Заході гребель, силовень, зрошувальних споруд, тощо. Розвиток водопостачання в західних стейтах сприятиме розвиткові і промисловости, і сільського господарства до такого рівня, що населення протягом найближчих 25 років збільшиться до 14 мільйонів.

Більшість фондів ухвалених Конгресом для розвитку Заходу надходять до так званого Реклямаційного Бюра Департаменту Внутрішніх Справ. Це Бюро, яке було створене ще 1902 року для реклямації фармерських земель у півпустельних районах, тепер співпрацює з багатьма урядовими установами — л ь о к а л ь н и м и, стейтовими т а федеральними і з приватними групами. Наприклад, Державна Геологічна Служба допомагає обстежити грунти і скласти проект будов, Державна Лісова Служба допомагає в своїй галузі, військові інженери допомагають при будові гребель на великих судноплавних річках.

В програму водопостачання, частково вже здійснену, входять такі великі споруди: 1) Гребля на Колюмбія-Рівер у стейті Вашингтон, 2) Проект у басейні Колюмбія-Рівер, що перетворить біля одного мільйона акрів досі надто сухої землі в багаті, продуктивні фарми. 3) Гуверова Гребля на річці Колорадо, в Аризоні-Неваді, яка утворить озеро завдовжки 115 миль — найбільше штучне озеро в світі. 4) Проект Центральної Долини в Каліфорнії за яким вода буде текти 500 миль у Південну Каліфорнію і допоможе підвищити рівень грунтової води там, необхідної для розвитку промисловости і збільшення населення. 5) Величезний Проект в системі басейну Мізурі, де буде побудовано більше 100 гребель. Крім того, буде ще цілий ряд проектів. Скелясті Гори в Колорадо будуть пронизливі тунелем завдовжки в 13 миль, яким понесеться вода на засушливу землю і у міста.

Загальна Рада.

СОЮЗОВА МОЛОДЬ

(Докінчення зі стор. 2-гої).

році яку розривку для своїх членів Молодечого Департаменту? Чи мають наші дітичлени хоч найменший милий спогад, що вязав би їхні сентимент з У. Н. Союзом або з відділом? Як ні, то де є рація вимагати від дитини, що дожила 16-го віку, любови до своєї організації і до українських справ?

Було б ще пів біди, якби душа й серце молоді були незаняті в цьому часі, коли вона переходить до старших членів. Але так воно не є, бо від 10-го до 14-го року це критичний вік дитини, що оформлює її характер. Це є вік, коли дитина навязує собі товариство, коли кожний новий досвід витискає на ній свої сліди і якраз тоді повинен Союз діяти на дитину своїм впливом. Але так не є і тому немає для Союзу цього маленького куточка в серці дитини, за яким даремне шукаємо і навіть дивуємось, що його там нема.

Коли дитина переходить до старших членів, то вона має вносити до відділу свіжу кров, нове життя, нові ідеї. Вона вже повинна розуміти вартість і значення У. Н. Союзу, знати його велику ідейну працю, його велике післанництво. Тому Молодечий Департамент повинен бути джерелом, звідки плине до повнолітніх членів жвавий і активний елемент. А ми це джерело віддаємо в руки інших установ, а потім клопочемося, як приєднати молодь до рідної справи, що нам така дорога.

Хто здобуде молодь сьогодні, здобуде нарід завтра. Союзові діти це наша завтрішня молодь, що має продовжати нашу ідейну працю.

У. Н. Союз був створений для великих ідей. На тих ідеях виховувалася ціла наша українська спільнота в Америці. На тих ідеях мусимо виховувати й наше молоде покоління. Але виховаємо його тільки тоді, коли самі подбаємо про це, а не будемо передавати цього виховання в інші руки.

Погляньмо на наше окруження, а побачимо в наших громадах завзяту конкуренцію за душу молоді. Ми дуже спізнилися з цею важною справою. Тому тепер ця справа вимагатиме відваги, щоб її зрушити. Відваги нам ніколи не бракувало. Як так, то й тепер ще спосіб знайдеться, лиш не зволікати!

Г. Герман.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ПИТСБУРГ, ПА.

Допомога скитальцям.

В газеті „Свобода" від 8-го лютого б. р. ч. 31 поміщено допис під заголовком: „Допомогова акція скитальцям". Хочу його доповнити.

На звернення ЗУАДКомітету до Церков, Організацій і всього українського громадянства в Америці допомогти Комітетові в його історично-гуманітарній акції переселення українців-скитальців з Европи та розмістити їх по своїх громадах, відкривши для цього двері церковних галь і народних домів, парафіяни укр. правосл. авт. церкви св. Володимира і Сестрицтво Св. Княгині Ольги не тільки погодилися відкрити двері своєї галі, але в першу чергу свої добрі серця. З доручення управи Сестрицтва пані П. Явна випозичила в Американському Червоному Хресті ліжка, матраці і ковдри, а вже 17-го вересня 1949 року, прибула до нас перша група скитальців і то якраз та, про яку згадувалося в газеті „Свобода", що їх відмовилися приняти в Ансонії. На заклик пароха Церкви були зібрані гроші, одежа та харчі, пожертви складали не лише парафіяни, але й американці, так напр. Товариство Американських Студентів „Омега" пообіцювало на допомогу новоприбулим $40 та одежу, римо-католицький священик о. Т. Лепин ліжка і матраци. Після першої групи скитальців почали прибувати до нас наступні. Так за два з половиною місяці через нашу церковну галю прийшло 20 родин, що складалися з 69 осіб. Належиться згадати, що багато скитальчих родин знаходили приміщення та опіку в хаті пароха, дві родини були приняті родиною п. Ілії Федика і одна п-вом Баганів. За весь час перебування скитальців в галі найбільше турбот по підшуканню приміщення, праці, виявила пані Олена Місько. Коли в кінці вересня м. р. створений був Український Громадський Комітет у Петсбургу, тоді і він прийшов з великою матеріяльною допомогою скитальцям.

На допомогу скитальцям наше Сестрицтво зібрало $218, з них витрачено на харчі, ліки, грошеву допомогу, чищення ковдр і інші потреби $215.62, решта $2.38 залишається в касі Сестрицтва.

На цьому місці належиться висловити найсердечнішу подяку парафіянам цеї Церкви, Управі Сестрицтва Св. Княгині Ольги і всім добрим людям, які своїм співчутливим, сердечним ставленням, своїми пожертвами та допомогою, ствердили, що в їхньому серці не згасла найбільша чеснота християнська, а саме любов до ближнього, якою Господь випробовує і нашу любов до Нього. П.

ШУКАЮТЬ СВОЇХ РІДНИХ

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохаємо на початку листа доконче подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка час, чи яку ви шукаєте.

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за витрату часу на полагодження вашої справи.

За листами чи адресами від скитальників прохаємо звертатись безпосередньо до ЗУАДКомітету, адресу якого подано при кінці.

* * *

ГРУПА ЛИСТИ ДО:

19318 Прийма Прокопа з с. Височько, Броди, від внука Василя Труша.

19319 Басевича Івана, його синів Михайла і Василя з Коритник, Перемишль, від Стельмащука Василя.

19320 Бабюк Танасія з с. Шверковець, аГличина) від Івана Бабюка.

19321 Шело Петра і Василя від Петра Стрихарського.

19322 Доложицьку Катерину, Вікторію і Магдалину та Котлярчик Михайла від Котлярчик Ярослава.

1932 Меленевича Антсоя з с. Грабова, Долина, від брата Стефана Меленевича.

19343 Левенець нну, д. Григорія і Катерини з с. Голешів, Жидачів, від Левенець Романа.

19344 Односельчан з села Старі Кути, Косів, від Михайла Калецір.

19345 Войтович Івана з села Грозьова, Добромиль, від Маркович Івана.

19346 Кревних і односельчас з с. Липа, Перемишль, від Лазука Софії.

19347 Ломец Теофілю і Михайла та Куриленка Павла від Ломец Константина.

19348 Шумига Софію з села Ренів, Зборів, від Антона Михайлюка.

19349 Гадяк Йосафата з с. Сіхів, Стрий, від Пришляк Стефана.

19350 Тур Анну, зом. Денис з с. Чорна, Сянік, від Тур Марії.

19351 Окотруб Пелагію з с. Зазулі, Золочів, д. Івана від Саврас Івана.

19352 Колодій Івана і Полінського Стефана, обох з с. Бушковичі, Перемишль, від Братусь Ілька.

19353 Грабан Петрів Марію і її сина Петрів Володимира із Скарата від Рогальського Станислава.

19354 Стрільчука, сина Оксента з с. Шапи, Волинь і інших односельчан від Попелевич Петра.

19355 Лизанчук Дмитра з с. Ганів, Коломия, від Степана Лизанчука.

19356 Драйчук Теодора з Городенки від Драйчук Анни.

19357 Мельник Тамару від сестри Надії Мельник.

19358 Гробельну Кароліну із Станиславова від Пиндус Марії, доньки Вероніки з Гробельних.

19359 Мимнич Ілька з села Локоть, Турка, його доньку Катерину і сина Василя від Михнича Юрка, с. Івана і Марії з Мимничів.

19360 Крупа Миколу з села Тершів, Старий Самбір, Марію і Фрузю з д. Крупа від Тимка Крупи.

Голоситись на адрес:
UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, Inc.
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПАЛМЕРТОН, ПА. — Бр. св. О. Николая, від. 369, повідомляє своїх членів і членкиць, що місячні збори відбудуться в неділю, 19. березня, в год. 6. ввечір. Просимо всіх членів і членкиць прийти на збори в означений час, бо є важні справи до полагодження. — І. Климишин, предс.; М. Марців, кас.; М. Куба, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. — Тов. Любов, від. 370, повідомляє членів і членкиць, що місячні збори відбудуться в неділю, 19. березня, в церковній галі, 127 Парк ул., зараз по другій Сл. Божій. Проситься членів прийти на збори та вирівняти свою належитість. Приведіть з собою нових імігрантів та впишіть їх до Тов. і до Союзу. — За уряд: П. Волянник, предс.; В. Колеснік, кас.; Р. Голубович, фін. секр.; К. Марущак, рек. секретар.

АЛЕНТАВН, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 19. березня, в 2. годині пополудні, в гали парафіяльній, 803 Фронт ул. Проситься членів прийти на означений час тай сповнити свої членські обовязки. Довгуючі члени, коли не являться на зборах, будуть суспендовані. — За уряд: Д. Рудакевич, предс.; І. Рудакевич, кас.; І. Федорак, секр.

ВЕСТ ІСТОН, ПА. — Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 137, повідомляє всіх своїх членів, що квартальні збори відбудуться в неділю, 19. березня, в годині 2. пополудні, в гали парафіяльній. Просимо всіх членів прийти на ті збори, бо є важні справи до вирішення і ухвала проєкту на конвенцію УНС. Приведіть і старайтеся вписати нових членів. — За уряд: Ф. Саґатий, предс.; М. Колодруб, кас. С. Колодруб, секр.

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 99, відбудуться в неділю, 19. березня, зараз по Сл. Божій, в гали парафіяльній. Просимо всіх членів прийти на ті збори і вирівняти свої залеглости. — Уряд.

РАРІТАН, Н. ДЖ. — Місячні збори членів відділу 332 відбудуться в суботу, 18. березня, в год. 7:30 ввечорі в У. Н. Домі, 10 Colfax St. Проситься всіх членів і членкиць прийти на збори. — М. Сірман, рек. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Тов. Зоря, від. 69, відбудуться в суботу, 18. березня, в год. 8. ввечір, в церковній гали св. Юрія, 28 Іст 7. вул. Просимо всіх членів прийти на збори. — М. Ляктей, секр.

ОЛИФАНТ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Кирила й Методія, від. 86, відбудуться в неділю, 19. березня, зараз по Сл. Божій, де звичайно. Члени обовязані точно платити свої місячні вкладки. — Уряд.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — На річних зборах Тов. „Свобода", від. 194, що відбулись 28. січня, вибрано такий уряд на 1950 рік: д-р Я. Падох, гол.; проф. М. Бачинський, 1-ий містогол.; А. Сворак, 2-ий містогол.; В. Никифорук, фін. секр.; Я. Паладій, рек. секр.; Т. Пітула, кас.; Я. Салдан, полк. М. Рибачук і В. Коваль, контр. комісія; інж. І. Вінтоняк, М. Гаврилюк, Е. Манацький, Ольга Рибачук і Параскевія Підстригач, тростісц.

ВЕТЛЕГЕМ, ПА. — Збори Бр. св. Димитрія, від. 288, відбудуться в неділю, 19. березня, в годині 2. пополудні, в гали парафіяльній, 235 Карбон ул. Уряд просить членів явитись на збори, рівнож довгуючих вирівняти свої довги. — За уряд: М. Брус, предс.; Д. Мушастий, кас.; А. Данилюк, секр.

ГАМТРАМК, МІШ. — Тов. Згода, від. 20, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 19. березня, в годині 2. пополудні, в Українській Хаті, 2240 Grayling Ave. — Н. Крупка.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 206, відбудуться в неділю, 19. березня, в годині 1. пополудні точно, в парафіяльній салі, 74 Геррис Еве. Просимо всіх членів прибути на ці збори, бо будуть важні справи до обговорення і полагодження. — І. Околіта, предс.; І. Кокольський, секр.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 23. лютого 1950 року померла в 58. році життя

МАРІЯ КОРОЛИШИН,

членкиця Тов. У. Н. Союзу, від. 292 в Дітройт, Міш.

Покійна походила з Словаччини. До відділу і Союзу приступила в 1938 році. Полишила в смутку мужа Йосифа, 2 синів: Антона і Марка, 5 дочок: Марію, Евфемію, Галю, Зофію і Вільму та 14 внуків.

Похорон відбувся 27. лютого з похоронного заведення на цвинтар Woolmery при участи родини, членів відділу та приятелів. — В. Й П.!

П. Кізел, секр.

Дня 27. лютого 1950 року помер у 63. році життя

ІВАН САРАНЧАК,

член Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147 У. Н. Союзу в Алентавн, Па.

Покійний походив зо села Пеля, пов. Сянок, Зах. Україна. Полишив у смутку 2 синів, 1 дочку зам. Смит, та 5 внуків. До Союзу вступив 1918 р. в Мейнзвіл, Па., до Алентавн прийшов з перест. листом.

Похорон відбувся 3. березня при участи родини, членів і знайомих з прогребового заведення на правосл. цвинтар. — В. Й. П.!

І. Федорак, секр.

Дня 10. березня 1950 року померла

АННА БРЕНҐІЛЕВИЧ,

членкиця Бр. св. Петра й Павла, від. 383 У. Н. Союзу.

Покійна походила з села Білина Велика, пов. Самбір. Полишила в смутку мужа Тимка і 3 сини та 2 дочки.

Похорон відбувся 13. березня з дому жалоби до церкви св. Петра й Павла, а відтак на укр. цвинтар св. Петра й Павла. — В. Й П.!

І. Грозінський, секр.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Сірий: Дякуємо за „Відьму". При нагоді використаємо.

Д-р А. К. — Не тільки Ви, але й редакція благає усіх, що надсилають статті й дописі, щоб писали коротше, але, як самі бачите, з не дуже великим успіхом. Тому нераз залягає багато й такого матеріялу, що тратить через опізнення на актуальности.

Д-р Р. В., Ен Арбор, Миш. Ваші завваги добрі, але хто це має зробити в наших редакціях, де нема сил на виконування найконечнішого, як і нема матеріяльних засобів, щоб замовити в когось з фахових людей, щоб зібрав усі такі точні й правдиві інформації. Що більше: Нема навіть в газеті місця на поміщування того роду інформацій. До того маємо вже товариства лікарів, інженерів, мистців. Маємо й Наукове Тов. ім. Шевченка. Оскільки нам відомо, то всі вони стараються про збирання таких відомостей. Теж у кожному стейті є відповідні американські організації, які дають бажані інформації.

ПОВІДОМЛЕННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ"

Йдучи назустріч загальним побажанням читачів „Свободи" щодо приспішення та унормування пересилки щоденника на поодинокі адреси, Адміністрація рішила поробити всі заходи, щоби зі свого боку усунути всі можливі причини цих експедиційних недостач. Насамперед рішено приспішити на кілька годин доставу щоденника на пошту так, щоби дальша розсилка поштою на поодинокі адреси передплатників могла відбутися ще в тому самому дні достави. Це вимагає відповідного приспішення замкнення форм та здачі щоденника на пресову машину.

У зв'язку з цим Адміністрація повідомляє всіх заінтересованих, що в майбутньому всі оголошення будеться приймати до друку тільки тоді, якщо вони будуть доставлені три дні перед датою газети, в якій вони повинні появитися. Це відноситься теж до оголошень Відділів УНСоюзу в справі місячних зборів та інших.

При цій нагоді пригадуємо, що всі подяки, розшуки, повідомлення про сходини, Богослуження та про всі церковні і громадські імпрези, як теж про відкриття клюбів, товариств і т. п., належать до платних оголошень і їх тільки під цю умовою будеться поміщувати.

Для нормалізації висилки газети та для швидкого і точного полагоджування змін адрес, при повідомленнях про їх зміну треба доконче: 1. Подати чітко написану стару і нову адреси; 2. Якщо член УНСоюзу, подати число відділу; 3. На покриття адміністраційних видатків, зв'язаних з виробом нової адресової плитки, треба долучити 10 центів.

Точне достосування до цих всіх вимог запевнить заінтересованим точне полагодження справи, передплатникам своєчасну доставу газети, а нашій Адміністрації заощадить зайвих коштів і труду.

Адміністрація „Свободи".

ТАРЗАН, ч. 230. Пожежа в ляборaторії.

„Просто до тунелю дерев!" — закликав д-р Зі...

...а в той час у ляборaторії поломінь спалювала заслону до вибухових хемічних речовин.

На знак малпочоловіка Бронсон, Молат і ще одна малпа вдарили в передні двері.

Нагло хмара диму вибухла з одного вікна.